

NEUTRAAL BLOK ALLER MIDDENSTANDERS (verkiezingsdeelname ook onder de namen **NEDERLANDSCHE MIDDENSTANDSPARTIJ** en **NATIONAAL VERBOND PLICHT, ORDE, RECHT**)

De geschiedenis van het **Neutraal Blok aller Middenstanders** speelde zich voornamelijk af binnen de Amsterdamse gemeentepolitiek. Gedurende de periode 1919-1939 was de partij steeds vertegenwoordigd in de gemeenteraad. De onbetwiste voorman van de partij was Arpad Weiss, een zakenman die zich enige naam had verworven als de eerste exploitant van een telegraaflijn tussen Nederland en Londen. In 1919 werd Weiss voor de eerste maal in de raad gekozen als lijsttrekker van de Amsterdamsche Neutrale Partij. Deze directe voorloper van het Neutraal Blok was op 25 januari 1919 opgericht als afsplitsing van de **Neutrale Partij**, een belangengroepering voor het amusementsbedrijf onder leiding van Henri ter Hall. Onvrede met Ter Halls leiderschap is waarschijnlijk de voornaamste aanleiding voor de scheuring geweest.

In de gemeenteraad liet Weiss zich kennen als een vurig bestrijder van de SDAP, de partij die naar zijn mening de kleine middenstand doelbewust wilde vernietigen, bijvoorbeeld door het opzetten van coöperaties.

Op 31 mei 1922, aan de vooravond van de Tweede-Kamerverkiezingen, ging de Amsterdamsche Neutrale Partij een fusie aan met de Nieuwe Middenstandspartij - een groep dissidenten uit de Middenstandspartij (later **Middenpartij voor Stad en Land**) van Staalman - en het Neutrale Middenstandsblok, een Haagse middenstandsgroepering rond L.P. Maartens. Met deze bundeling van krachten - volgens eigen opgave hadden de partijen tezamen 3000 leden - hoopten Weiss en de zijnen tegenwicht te bieden aan de pogingen van de Vrijheidsbond om de middenstand aan zich te binden. Onder de naam Neutraal Blok aller Middenstanders nam de fusiepartij deel aan de verkiezingen. Voornaamste programmapunt was de bescherming van de middenstand tegen de toenemende staatsbemoeienis. Er diende volgens de partij flink bezuinigd te worden. Hoewel bezuinigingseisen populair waren in 1922, bleef een zetel uit: buiten Den Haag en Amsterdam had het blok nauwelijks kiezers aan zich weten te binden.

In Amsterdam had Weiss meer succes. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1923 behaalde het Neutraal Blok aller Middenstanders ruim 15.000 stemmen, goed voor twee zetels. Het blok kwam bij deze verkiezingen overigens uit met maar liefst twaalf sublijsten, onder meer voor horecahandelaren, visboeren en voor rijwielwinkeliers.

Voor de landelijke verkiezingen van 1925 ging het Neutraal Blok aller Middenstanders een fusie aan met een aantal andere lokale middenstandsgroeperingen, onder andere de Middenstandsunie te Utrecht. De met het oog op de verkiezingen aangenomen naam luidde Nederlandsche Middenstandspartij. Ook ditmaal bleef een landelijke doorbraak echter uit. De NMP haalde 23.176 stemmen (0.75%) en bleef daarmee net onder de kiesdrempel steken.

Wederom had Weiss meer geluk in Amsterdam. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1927 behaalde zijn partij een kleine 22.000 stemmen. Daarmee kwam het zeteltal van het Neutraal Blok aller Middenstanders op drie.

Kort na de succesvol verlopen verkiezingen van 1927 kreeg de partij echter met forse problemen te maken. Vanuit de gemeenteraad werd een onderzoek naar de partij ingesteld wegens een vermeend onreglementaire wijze van kandidaatstelling en financiële malversaties. Bovendien zouden Weiss en het nieuwe raadslid Adolf Bruinsma hun fractiegenoot Solkesz onder druk hebben gezet om af te zien van de door hem gewonnen zetel.

De negatieve publiciteit rondom de partij bleek bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1931 weinig schade te hebben aangericht. De partij haalde iets minder stemmen, maar behield haar derde zetel. In 1931 kreeg het blok ook in de Provinciale Staten van Noord-Holland twee zetels, ingenomen door Weiss en Bruinsma.

Nadat de partij in 1929 had afgezien van deelname (er werd een stemadvies ten gunste van de **Middenpartij voor Stad en Land** gegeven), werd in 1933 wel deelgenomen aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Daartoe werd op 3 maart 1933 het Nationaal Verbond Plicht, Orde, Recht (POR) opgericht. Onder leiding van Bruinsma voerde de partij een actieve, schreeuwerige campagne, die veel commentatoren deed denken aan de campagnes van fascistische partijen als het **Verbond van Nationalisten** en de **Nationaal Socialistische Beweging**. Hoewel de partij aangaf weinig heil van de parlementaire democratie meer te verwachten, ontkende ze zelf enige verwantschap met het fascisme.

Slechts weinig kiezers zouden POR uiteindelijk steunen: met 1162 stemmen (0.3%) bleef de partij ver onder de kiesdrempel.

Over de activiteiten van Weiss en Bruinsma en de zijnen na 1933 is weinig bekend. Van het Neutraal Blok aller Middenstanders verscheen voorzover bekend geen eigen partijorgaan meer: wellicht dat uitgave van een eigen blad door de economische crisis te duur was geworden. De partij wist bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1935 geen electoraal profijt te trekken uit de stijgende onvrede bij de middenstand. De partij verloor zelfs twee van haar drie zetels.

Noch bij de landelijke verkiezingen, noch bij provinciale verkiezingen heeft de partij daarna nog van zich laten horen.